

ECOIS – Expertisecentrum Onderwijs & Innovatie Suriname – www.ecois.sr – info@ecois.sr

Bijlage 2: Analyse nationaal onderwijsbeleidsplan Suriname 2024-2031

Prompts: ECOIS, Responses: ChatGPT, Datum: mei 2026

Bronnen: verkrijgbaar via ECOIS

Bron: Nationaal-Onderwijsbeleidsplan-Suriname-2024-2031-DEF-1-Correct.docx.pdf

Welke onderwijsvisie komt in deze nota naar voren; wat is daarvoor de belangrijkste onderbouwing; in hoeverre kun je stellen dat deze visie politiek neutraal is (m.a.w. verschillende politieke partijen waren het er over eens, dan wel de visie zou stand kunnen houden bij regeringswisselingen)

De nota ademt een vrij duidelijke onderwijsvisie uit: een combinatie van **ontwikkelingsgericht, inclusief en competentiegericht onderwijs**, sterk gekoppeld aan nationale ontwikkeling en sociale cohesie.

1. Welke onderwijsvisie komt naar voren?

De kernformulering staat expliciet in hoofdstuk 2:

“Onderwijs dat inclusief is, gericht op kwaliteit, toegankelijkheid bevordert, eerlijke kansen biedt, technologisch gedreven is en zich richt op de ontwikkeling van goede en productieve burgers.”

Daaruit komen vijf centrale elementen naar voren.

a. Ontwikkelingsgericht / child-centered onderwijs

De nota kiest expliciet voor “Child Centered Education” of “Ontwikkelingsgericht Onderwijs (OGO)”:

“Gelet op de nieuwe onderwijsvisie is er gekozen voor een aanpak gericht op Child Centered Education (Ontwikkelingsgericht Onderwijs (OGO))...”

Daarbij ligt de nadruk op:

- zelfstandigheid,
- eigen leerwegen,
- probleemoplossend vermogen,
- sociaal-emotionele ontwikkeling,
- burgerschapsvorming,
- interculturele competenties.

Dit is dus nadrukkelijk méér dan kennisoverdracht alleen. Het onderwijs moet de “hele persoon” vormen.

b. Competentiegericht en toekomstgericht onderwijs

De visie is sterk gericht op:

- 21e-eeuwse vaardigheden,
- digitale geletterdheid,
- kritisch denken,
- creativiteit,
- aansluiting op arbeidsmarkt en technologische ontwikkeling.

Ook wordt veel nadruk gelegd op technisch en beroepsonderwijs vanwege de verwachte olie-, gas- en technologiesectoren.

c. Inclusief en kansengelijk onderwijs

De nota presenteert onderwijs nadrukkelijk als instrument tegen sociale ongelijkheid:

“Het waarborgen van eerlijke kansen voor alle leerlingen...”

Speciale aandacht gaat uit naar:

- rurale gebieden,
- binnenland,
- leerlingen met beperkingen,
- sociaal achtergestelde groepen,
- inheemse en marrongemeenschappen.

d. Onderwijs als nation-building

De nota koppelt onderwijs expliciet aan:

- nationale identiteit,

- sociale cohesie,
- intercultureel respect,
- burgerschap,
- duurzame ontwikkeling.

Dat blijkt ook uit passages over cultuuronderwijs en interculturele vaardigheden.

e. Onderwijs als systeemtransformatie

De nota spreekt voortdurend over:

- “transformatie”,
- “hervorming”,
- “weerbaar maken”,
- “toekomstbestendig maken”.

Het gaat dus niet om beperkte verbeteringen, maar om een brede systeemverandering.

2. Wat is de belangrijkste onderbouwing van deze visie?

De onderbouwing is eigenlijk een combinatie van vier argumentlijnen.

a. Sociaal-economische noodzaak

De sterkste onderbouwing is economisch en maatschappelijk:

- hoge uitval,
- grote regionale ongelijkheid,
- mismatch met arbeidsmarkt,
- armoede,
- lage onderwijskansen in het binnenland.

De nota presenteert onderwijs als sleutel voor:

- economische ontwikkeling,
- sociale mobiliteit,
- voorbereiding op olie- en gasontwikkeling,
- vermindering van ongelijkheid.

Dat is waarschijnlijk de dominante legitimering.

b. Internationale beleidskaders

De visie wordt expliciet gelegitimeerd via internationale kaders:

- UNESCO Education for Sustainable Development,
- CARICOM HRD Strategy,
- VN-Kinderrechtenverdrag.

Dat geeft de nota een sterk internationaal-development karakter.

c. Veranderende samenleving

Er wordt herhaaldelijk verwezen naar:

- technologische verandering,
- digitalisering,
- multiculturaliteit,
- klimaatverandering,
- globalisering,
- veranderende vaardighedenbehoeften.

De gedachte is: het traditionele schoolsysteem voldoet niet meer.

d. Historische bestuurlijke instabiliteit

Een opvallende passage:

“Het op de langere termijn op één lijn brengen van stakeholders ... over ministeriële en regeertermijnen heen, is steeds een uitdaging geweest...”

De nota legitimeert zichzelf dus óók als poging om continuïteit te creëren voorbij kabinetwisselingen.

3. In hoeverre is deze visie politiek neutraal?

Mijn inschatting: **relatief neutraal in strategische zin, maar niet ideologisch neutraal in pedagogische zin.**

Waarom relatief politiek breed draagvlak mogelijk is

De nota gebruikt vooral thema's waar internationaal en politiek vaak brede consensus over bestaat:

- kwaliteit,
- inclusie,
- kansengelijkheid,

- economische ontwikkeling,
- digitalisering,
- beroepsonderwijs,
- duurzaamheid,
- governance,
- monitoring,
- professionalisering.

Er staan weinig expliciet partijpolitieke of ideologische strijdpunten in.

Ook opvallend:

- de nota verwijst sterk naar internationale organisaties,
- gebruikt technocratische taal,
- werkt met beleidsdoelen, indicatoren en governance,
- koppelt onderwijs aan nationale ontwikkeling.

Daardoor oogt het document bewust “boven de partijen”.

Bovendien is het plan gebaseerd op brede consultatie:

- ministerie,
- experts,
- maatschappelijk middenveld,
- private sector,
- onderwijscongres,
- stakeholders.

Dat vergroot politieke houdbaarheid.

Maar: de visie is niet volledig neutraal

Er zitten wel degelijk normatieve keuzes in.

a. Keuze voor child-centered / ontwikkelingsgericht onderwijs

Dat is een pedagogische keuze, niet een neutraal gegeven.

De nota kiest expliciet tegen een meer:

- kennisgericht,

- disciplinair,
- examengericht,
- traditioneel model.

Dat kan politiek omstreden worden, zeker bij conservatievere of sterk prestatiegerichte stromingen.

b. Sterke nadruk op inclusie en gelijkheid

De focus op:

- sociale gelijkheid,
- culturele diversiteit,
- inclusiviteit,
- interculturele competenties,
- burgerschapsvorming

past eerder bij sociaal-progressieve onderwijsvisies dan bij puur meritocratische of traditionele onderwijsmodellen.

c. Onderwijs als instrument van maatschappelijke transformatie

De nota ziet onderwijs nadrukkelijk als middel om:

- samenleving,
- cultuur,
- economie,
- duurzaamheid,
- sociale cohesie

te vormen. Dat is een vrij brede maatschappelijke opdracht voor onderwijs.

Sommige politieke stromingen zouden een beperktere rol voor onderwijs prefereren:

- nadruk op basisvaardigheden,
- kennisoverdracht,
- arbeidsdiscipline,
- nationale canon,
- minder sociaal-emotionele vorming.

Eindoordeel

De nota lijkt bewust geschreven als een **langetermijn- en consensusdocument** dat regeringsswisselingen moet kunnen overleven. Dat blijkt expliciet uit de tekst zelf.

De visie is daarom:

- bestuurlijk-technocratisch verpakt,
- internationaal gelegitimeerd,
- breed consultatief opgebouwd,
- gekoppeld aan nationale ontwikkelingsdoelen.

Maar inhoudelijk bevat zij wel degelijk een herkenbare pedagogische richting:

- ontwikkelingsgericht,
- inclusief,
- competentiegericht,
- sociaal en cultureel vormend.

Dat maakt haar waarschijnlijk redelijk stabiel over verschillende regeringen heen, zolang er brede consensus blijft over:

- modernisering,
- inclusie,
- economische ontwikkeling,
- digitalisering.

De grootste potentiële politieke breuklijnen zitten eerder in:

- de mate van child-centered onderwijs,
- de balans tussen kennis en competenties,
- de omvang van de maatschappelijke opdracht van onderwijs,
- de verhouding tussen culturele vorming en arbeidsmarktgerichtheid.

Hoe is het onderwijs afgebakend? Waar begint en eindigt de bemoeienis van het ministerie?

De nota bakent het onderwijs opvallend breed af. Het ministerie ziet zichzelf niet alleen als beheerder van scholen en curricula, maar als regisseur van een veel breder sociaal ontwikkelingssysteem. Tegelijkertijd zijn er wel grenzen zichtbaar: de overheid wil vooral

sturen op randvoorwaarden, infrastructuur, kwaliteit, toegankelijkheid en maatschappelijke doelen — minder op directe opvoeding in de privésfeer of volledige centrale controle van leren.

Er zijn eigenlijk drie niveaus waarop je die afbakening kunt lezen.

1. Waar begint de bemoeienis van het ministerie?

a. Al vóór het formele onderwijs

De nota begint niet pas bij schoolonderwijs, maar expliciet bij:

- voorschoolse opvang,
- vroege ontwikkeling,
- sociaal-emotioneel welzijn,
- zorgstructuren rondom kinderen.

Dat blijkt uit het beleidsdoel:

“Het vergroten van de toegang tot alle niveaus van het onderwijs, van de voorschoolse opvang tot aan de universiteit.”

De overheid ziet onderwijs dus als een doorgaande ontwikkelingsketen vanaf jonge leeftijd.

b. Ook de sociale context van kinderen behoort tot het onderwijsbeleid

De nota betreft nadrukkelijk:

- armoede,
- mishandeling,
- tienerzwangerschappen,
- gezondheidszorg,
- mentale gezondheid,
- sociale bescherming,
- culturele identiteit,
- klimaatkwetsbaarheid,
- digitale toegang.

Bijvoorbeeld:

“Deze uitdagingen kunnen een beperking worden indien hierop niet tijdig en adequaat wordt ingespeeld door het creëren van een ondersteunende leeromgeving en een zorgsysteem.”

En:

“In de opvoeding en verzorging van kinderen blijken fysieke straffen een algemeen toegepaste praktijk te zijn.”

Dat is belangrijk: het ministerie beschouwt maatschappelijke omstandigheden niet als “extern”, maar als onderdeel van de onderwijsopgave.

c. Het ministerie ziet zichzelf mede als cultuur- en burgerschapsvormer

De taak van onderwijs omvat volgens de nota:

- interculturele competenties,
- burgerschapsvorming,
- sociaal-emotionele ontwikkeling,
- culturele identiteit,
- respect voor diversiteit.

Bijvoorbeeld:

“...attitudes, vaardigheden en kennis verwerven om in verschillende culturen te functioneren...”

en:

“...talenten en sociaal emotioneel welbevinden ontwikkelen en burgerschapsvaardigheden tot kritische burgers.”

Daarmee strekt de onderwijsopdracht zich duidelijk uit voorbij alleen cognitieve vorming.

2. Waar eindigt de bemoeienis van het ministerie?

Dat is subtieler, want de nota formuleert weinig expliciete grenzen. Maar impliciet zijn er wel grenzen zichtbaar.

a. Geen totale staatscontrole over opvoeding

Hoewel onderwijs breed wordt opgevat, blijft er onderscheid tussen:

- onderwijs,
- gezin,

- gemeenschap,
- private sector,
- samenleving.

De nota benadrukt herhaaldelijk:

- ouderbetrokkenheid,
- gemeenschapsbetrokkenheid,
- samenwerking met private sector,
- partnerschappen.

Het ministerie positioneert zich dus eerder als:

- coördinator,
- facilitator,
- systeemregisseur,

dan als enige actor.

b. Het ministerie claimt niet volledige controle over leeruitkomsten

De nota erkent expliciet dat:

- sociaal-economische omstandigheden,
- infrastructuur,
- cultuur,
- technologie,
- klimaat,
- gezondheid

mede bepalen wat onderwijs kan bereiken.

Daarmee erkent het plan impliciet grenzen aan maakbaarheid.

c. Het ministerie stuurt vooral op systemen en randvoorwaarden

De sterkste rol van het ministerie ligt uiteindelijk bij:

- wetgeving,
- curriculum,

- kwaliteitszorg,
- governance,
- monitoring,
- infrastructuur,
- personeelsbeleid,
- financiering,
- data,
- implementatie.

De nota is opvallend “governance-heavy”.

Dat zie je bijvoorbeeld in:

- monitoring- en evaluatiesystemen,
- implementatieplannen,
- kwalificatiekaders,
- datacollectie,
- institutionele versterking,
- kwaliteitscontrole.

Dus:

- brede maatschappelijke ambitie,
- maar operationeel vooral systeemsturing.

3. Wat is de onderliggende staatsopvatting?

De nota weerspiegelt een moderne “ontwikkelingsstaat”-visie op onderwijs.

Onderwijs wordt gezien als instrument voor:

- economische ontwikkeling,
- sociale cohesie,
- nationale integratie,
- democratisch burgerschap,
- culturele integratie,
- technologische modernisering.

Dat betekent dat de grens van onderwijsbeleid relatief ver opschuift richting:

- sociaal beleid,
- cultuurbeleid,
- arbeidsmarktbeleid,
- digitaliseringsbeleid,
- jeugdbeleid.

Maar de nota trekt geen grens richting “alle maatschappelijke problemen oplossen”. In plaats daarvan presenteert het ministerie zich als:

- spil,
- aanjager,
- coördinator,
- kwaliteitsbewaker.

Samengevat

De nota bakent onderwijs zeer breed af:

Het ministerie begint bij:

- vroege kindontwikkeling,
- sociale ongelijkheid,
- mentale gezondheid,
- culturele vorming,
- digitale inclusie,
- burgerschap,
- arbeidsmarktvoorbereiding.

Het ministerie eindigt vooral waar:

- directe gezinsautonomie begint,
- maatschappelijke partners verantwoordelijkheid dragen,
- economische en sociale omstandigheden buiten directe onderwijssturing liggen.

De dominante bestuurslogica is:

niet “de staat geeft alleen les”,
maar:

de staat organiseert een integraal ontwikkelingssysteem rond het kind en de toekomstige
burger.